

Στατιστική Συμπερασματολογία με Στατιστικά Πακέτα

Παρουσίαση Εκπαιδευτή

Μαθησιακό Αντικείμενο:

Περιγραφική Στατιστική II
Μέτρα Συμπύκνωσης των πληροφοριών

Εκπαιδευτικοί στόχοι

Με την υλοποίηση του μαθησιακού αντικειμένου, ο καθένας από τους συμμετέχοντες θα μπορεί:

- Να απαριθμεί τα στατιστικά μέτρα και να δίνει τους ορισμούς τους.
- Να υπολογίζει και να ερμηνεύει τα στατιστικά μέτρα τάσης ή θέσης.
- Να υπολογίζει και να ερμηνεύει τα στατιστικά μέτρα διασποράς:
- Να υπολογίζει και να ερμηνεύει τα στατιστικά μέτρα ασυμμετρίας και κύρτωσης.
- Να αξιολογεί τη δομή μονομεταβλητών πληθυσμών με περιγραφικά στατιστικά εργαλεία ανάλυσης.
- Να εφαρμόζει τα παραπάνω χρησιμοποιώντας το στατιστικό πακέτο SPSS.

Παράμετροι τάσης (1)

Αριθμητικός μέσος (arithmetic mean)

(αναφέρεται απλά ως μέσος ή ο μέσος των δεδομένων)

Δειγματικός μέσος ➡ **στο δείγμα**

➡ \bar{X} : Ο μέσος των παρατηρήσεων
 X_1, X_2, \dots, X_n

Μέση τιμή ➡ **στο γενικό πληθυσμό**

➡ μ : Η μέση τιμή των τιμών x_1, x_2, \dots, x_N
των N μονάδων του πληθυσμού

n: αριθμός των παρατηρήσεων ενός δείγματος και

N: αριθμός των μονάδων ενός πληθυσμού

Παράμετροι τάσης (2)

Ο μαθηματικός τύπος του **αριθμητικού μέσου** είναι ο παρακάτω:

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n} \text{ και } \mu = \frac{\sum_{i=1}^N x_i}{N}$$

Ο μαθηματικός τύπος του **σταθμισμένου αριθμητικού μέσου** είναι ο παρακάτω:

$$\bar{x} = \frac{f_1 x_1 + f_2 x_2 + \dots + f_k x_k}{f_1 + f_2 + \dots + f_k} = \frac{\sum f_i x_i}{\sum f_i}$$

όπου x_1, x_2, \dots, x_k οι τιμές της μεταβλητής X και f_1, f_2, \dots, f_k οι συχνότητες των τιμών της μεταβλητής X .

Παράμετροι τάσης (3)

Γεωμετρικός Μέσος

Ο γεωμετρικός μέσος μιας σειράς παρατηρήσεων x_1, x_2, \dots, x_N ορίζεται ως η νιοστή ρίζα του γινομένου τους.

$$G = \sqrt[N]{x_1 \cdot x_2 \cdot \dots \cdot x_N}$$

Σε περίπτωση συνεχούς μεταβλητής, λαμβάνονται υπ' όψη οι συχνότητες ως σταθμίσεις και ο τύπος γίνεται:

$$G = \sqrt[N]{x_1^{f_1} \cdot x_2^{f_2} \cdot \dots \cdot x_N^{f_N}} \quad \text{ή} \quad \log G = \frac{\sum_{i=1}^N f_i \log x_i}{\sum f_i}$$

Παράμετροι θέσεις (1)

Διάμεσος (median)

Η **διάμεσος (median)** ενός συνόλου μετρήσεων είναι η τιμή εκείνη με την ιδιότητα ότι το πολύ 50% των μετρήσεων είναι μικρότερες από την τιμή αυτή και το πολύ 50% των μετρήσεων είναι μεγαλύτερες από την τιμή αυτή.

Παράμετροι Θέσεις (2)

Με μία παραλλαγή του τύπου της διαμέσου μπορούμε να εξάγουμε σημαντικές πληροφορίες από τα στατιστικά μας δεδομένα όπως:

- πάνω από ποια τιμή βρίσκεται το **75%** των παρατηρήσεων του πληθυσμού (**πρώτο τεταρτημόριο**)
- πάνω από ποια τιμή βρίσκεται το **25%** (**τρίτο τεταρτημόριο**)
- κάτω από ποια τιμή βρίσκεται το **25%** (**πρώτο τεταρτημόριο**)
- κάτω από ποια τιμή βρίσκεται το **75%** (**τρίτο τεταρτημόριο**).

Οι τιμές αυτές είναι δηλαδή **οι θέσεις** του πρώτου και του τρίτου τετάρτου των παρατηρήσεων του πληθυσμού.

Παράμετροι θέσεις (3)

Επικρατούσα Τιμή (mode)

Η τιμή εκείνη των δεδομένων που έχει τη μεγαλύτερη συχνότητα εμφάνισης.

- ✓ Μια μόνο επικρατούσα τιμή ονομάζεται **μονοκόρυφη (unimodal)**.
- ✓ Δύο επικρατούσες τιμές ονομάζεται **δικόρυφη (bimodal)**.
- ✓ Η επικρατούσα τιμή χρησιμοποιείται σε δεδομένα ποιοτικά.

Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα Μέσης Τιμής

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Για τον υπολογισμό της χρησιμοποιούνται όλες οι τιμές.	Επηρεάζεται πολύ από ακραίες τιμές.
Είναι μοναδική για κάθε σύνολο δεδομένων.	Μπορεί να μην αντιστοιχεί σε δυνατή τιμή της μεταβλητής.
Είναι εύκολα κατανοητή.	Δεν υπολογίζεται για ποιοτικά δεδομένα.
Ο υπολογισμός της είναι σχετικά εύκολος.	Είναι δύσκολος ο υπολογισμός της σε ομαδοποιημένα δεδομένα με ανοικτές τις ακραίες κλάσεις.
Αξιοποιείται στη στατιστική συμπερασματολογία.	

Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα Διαμέσου

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Είναι εύκολα κατανοητή.	Δε χρησιμοποιούνται όλες οι τιμές για τον υπολογισμό της.
Δεν επηρεάζεται από ακραίες τιμές.	Είναι δύσκολη η αξιοποίησή της στη στατιστική συμπερασματολογία.
Υπολογίζεται και στην περίπτωση που οι ακραίες κλάσεις είναι ανοικτές.	Δεν υπολογίζεται για κατηγορικά δεδομένα.
Ο υπολογισμός της είναι απλός.	Για τον υπολογισμό της μπορεί να χρειαστεί παρεμβολή.
Είναι μοναδική σε κάθε σύνολο δεδομένων.	

Πλεονεκτήματα – Μειονεκτήματα Επικρατούσας Τιμής

Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Υπολογίζεται εύκολα.	Δε χρησιμοποιούνται όλες οι τιμές για τον υπολογισμό της.
Είναι εύκολα κατανοητή.	Στη στατιστική συμπερασματολογία έχει περιορισμένη σημασία.
Υπολογίζεται και από ελλιπή δεδομένα.	Δεν ορίζεται πάντα μονοσήμαντα. Δηλαδή, μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μία ή και καθόλου.
Υπολογίζεται και για ποιοτικά δεδομένα.	

Παράμετροι Διασποράς (1)

Έκταση ή Εύρος (Range)

Ως **έκταση** ή **εύρος** (**range**) ορίζουμε τη διαφορά μεταξύ της μεγαλύτερης και της μικρότερης τιμής ενός συνόλου δεδομένων.

Δηλαδή

$$R = X_{\max} - X_{\min}$$

όπου

X_{\max} : η μέγιστη τιμή του συνόλου των δεδομένων και

X_{\min} : η ελάχιστη τιμή του συνόλου αυτού.

Παράμετροι Διασποράς (2)

Μέση Απόκλιση

Η *μέση απόκλιση* ορίζεται ως ο μέσος αριθμητικός όλων των απολύτων διαφορών των τιμών μιας μεταβλητής από το μέσο αριθμητικό (μ) της μεταβλητής.

$$M.A. = \frac{\sum |x_i - \bar{x}|}{N}$$

Όπου $|X_i - \bar{X}|$ συμβολίζει την απόλυτη τιμή της διαφοράς μεταξύ της τιμής X_i των δεδομένων και του μέσου των δεδομένων αυτών \bar{X} .

Παράμετροι Διασποράς (3)

Διακύμανση ή Διασπορά (Variance)

Ορίζουμε ως **διακύμανση** ή **διασπορά (variance)** ενός πληθυσμού N τιμών x_1, x_2, \dots, x_N με μέση τιμή μ , **τη μέση τετραγωνική απόκλιση των N παρατηρήσεων από τη μέση τιμή μ του πληθυσμού.**

Για τη διακύμανση χρησιμοποιείται ο συμβολισμός σ^2 .

Επομένως έχουμε

$$\sigma^2 = \frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \mu)^2}{N}$$

Παράμετροι Διασποράς (4)

Τυπική Απόκλιση (standard deviation)

Ορίζουμε ως **τυπική απόκλιση (standard deviation)** τη θετική τετραγωνική ρίζα της διακύμανσης.

Θα έχουμε όσον αφορά τον **πληθυσμό**

$$\sigma = \sqrt{\sigma^2}$$

Και όσον αφορά το **δείγμα**

$$S = \sqrt{S^2} \text{ και } S^* = \sqrt{S^{*2}}$$

Ούτε η διακύμανση ούτε η τυπική απόκλιση μπορούν να έχουν **αρνητικές τιμές**.

Παράμετροι Διασποράς (5)

Συντελεστής Μεταβλητικότητας

Όταν προσπαθούμε να συγκρίνουμε μεταβλητές ή κατανομές μεταβλητών οι οποίες εκφράζονται **σε διαφορετικές μονάδες** μέτρησης η τυπική απόκλιση σαν μέτρο διασποράς παρουσιάζει αδυναμίες.

Χρησιμοποιούμε το **συντελεστή μεταβλητικότητας**, όπου εκφράζεται ως ο λόγος της τυπικής απόκλισης μιας κατανομής προς τον αριθμητικό μέσο.

$$CV = \frac{\sigma}{\bar{x}} \cdot 100$$

Παράμετροι Ασυμμετρίας (1)

Για τη μέτρηση του βαθμού ασυμμετρίας μιας κατανομής έχουν προταθεί κυρίως από τους Bowley και Pearson οι παρακάτω συντελεστές ασυμμετρίας:

- *Συντελεστής **Bowley***

$$S_k(B) = \frac{(Q_3 - M_e) - (M_e - Q_1)}{(Q_3 - M_e) + (M_e - Q_1)} = \frac{Q_3 + Q_1 - 2 \cdot M_e}{Q_3 - Q_1}$$

όπου M_e : Η διάμεση τιμή.

Παίρνει τιμές μεταξύ της αρνητικής και της θετικής μονάδας.

Παράμετροι Ασυμμετρίας (2)

- Μέτρο του **Pearson**.

μέσος - επικρατούσα τιμή = 3(μέσος - διάμεσος)

Έχει το *μειονέκτημα* ότι προϋποθέτει **γνώση της επικρατούσας τιμής** η οποία δεν είναι πάντα εύκολο να προσδιοριστεί, κυρίως στην περίπτωση των ομαδοποιημένων δεδομένων.

Λόγω της συγκεκριμένης δυσκολίας και δεδομένου ότι για μία ελαφρά ασύμμετρη κατανομή ισχύει κατά προσέγγιση η σχέση:

$$\text{μέσος} - \text{επικρατούσα τιμή} = 3(\text{μέσος} - \text{διάμεσος})$$

Συχνά χρησιμοποιείται ο συντελεστής

$\frac{3(\text{μέσος} - \text{διάμεσος})}{\text{τυπική απόκλιση}}$

Παράμετροι Κύρτωσης (1)

Η *κύρτωση* μιας κατανομής μετράει το βαθμό συγκεντρώσεως των τιμών της μεταβλητής στην περιοχή των άκρων και του μέσου αριθμητικού.

Για τον προσδιορισμό του βαθμού κύρτωσης χρησιμοποιούμε το **συντελεστή σχετικής κύρτωσης** που δίνεται από τον τύπο:

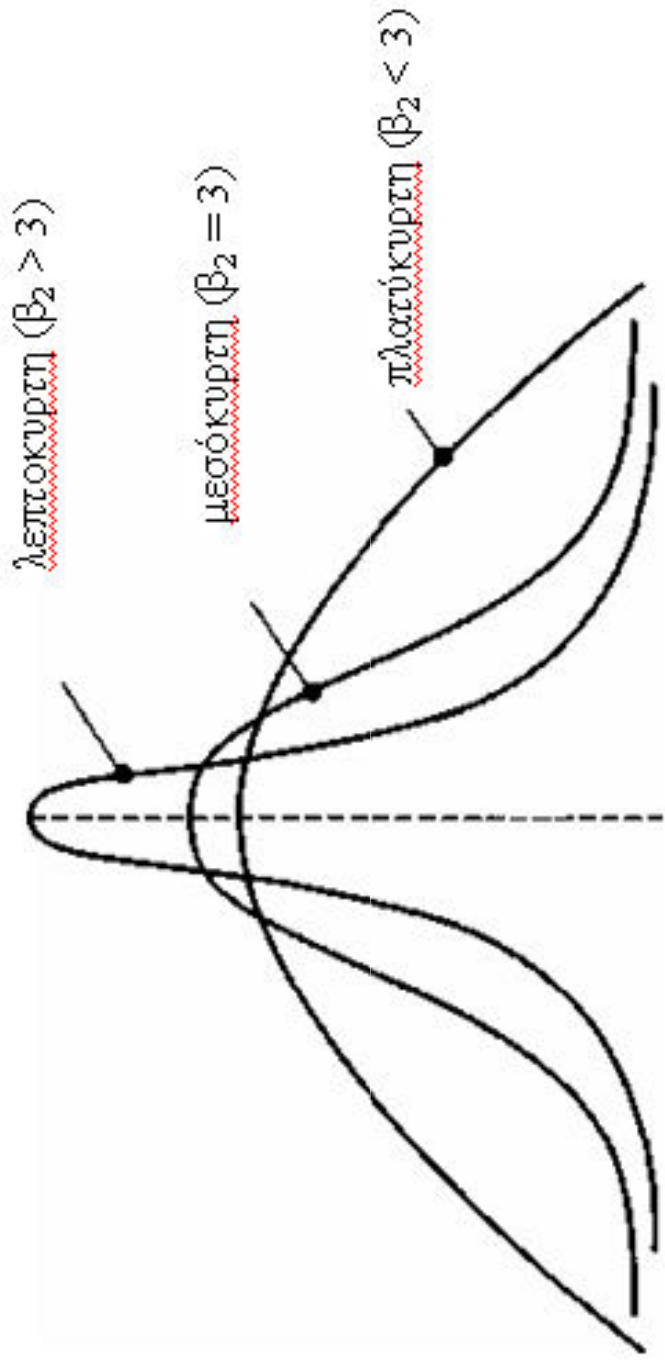
$$\beta_2 = \frac{\mu_4}{\mu_2^2} = \frac{\mu_4}{(\sigma^2)^2}$$

Όπου β_2 : ο συντελεστής σχετικής κύρτωσης

μ_2 : τιμή της δεύτερης κεντρικής ροπής

μ_4 : τιμή της τέταρτης κεντρικής ροπής

Παράμετροι Κύρτωσης (2)

Διάγραμμα 1: Καμπύλες Συχνότητων τριών κατανομών